

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2011. október 19.

TÖRTÉNELEM
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2011. október 19. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszleletet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

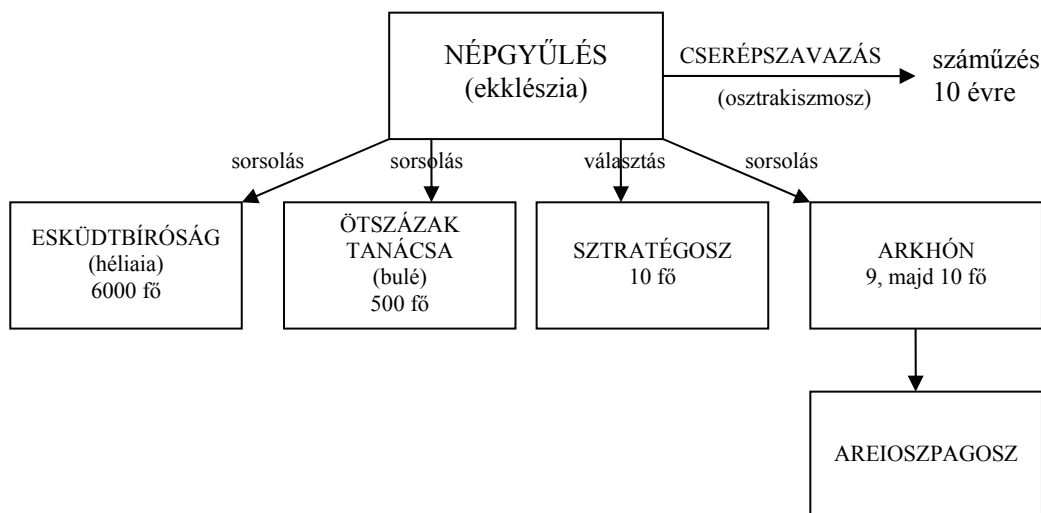
- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

Eredményes munkát kívánunk!

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az athéni demokrácia intézményeivel kapcsolatos.

Írja be a lenti táblázatba a Kr. e. V. századi Athén politikai intézményeire vonatkozó hiányzó adatokat! A táblázatban az ábrán megtalálható fogalmak közül négynek, és a rájuk vonatkozó két-két állítás betűjelének kell szerepelnie. (Soronként egy elem már szerepel a táblázatban.) Egy betűjelet csak egy helyre írhat. (Elemenként 0,5 pont.)

Az athéni demokrácia intézményei

„[Periklész] a színházi pénzekkel, a törvényszékiapidíjakkal, s a más címeiken fizetett összegekkel és közsegélyekkel megnyerte magának a népet, és felhasználta az Areioszpagosz tanácsa ellen, amelynek ő maga nem volt tagja, mivel sorsolással soha nem választották meg arkhónná. [...] Periklész, mihelyt biztonsággal támaszkodhatott a népre, letörte a tanács hatalmát [...]. Ezenfelül Kimónt mint Spárta barátját és a nép ellenségét, osztrakiszmossal száműzette [...]”. (Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok. Periklész.)

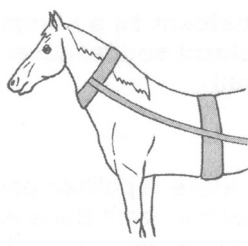
Állítások:

- A) Eredetileg akkor alkalmazták, ha gyanú merült fel valaki ellen, hogy egyedulalomra tör.
- B) A lakóközrizenként kiállított katonai alakulatok élén álló tisztségviselő.
- C) Tagjaiapidíjban részesültek, és felesküdték az igazságos ítélethozatalra.
- D) Periklész összesen több mint tíz éven keresztül töltötte be ezt a tisztséget.
- E) Minden 20. életévét betöltött, polgárjoggal rendelkező athéni férfi tagja volt.
- F) A demokrácia virágkorában ez a testület gyakorolta a legfőbb hatalmat.
- G) Az Areioszpagosz háttérbe szorítása után megnőtt a szerepe a bírászkodásban.
- H) A Kr. e. V. században többször is visszaéltek vele, és a politikai ellenfelek eltávolítására használták.

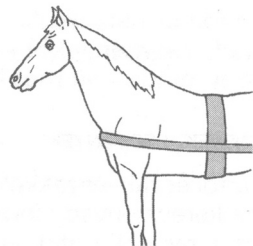
fogalom:	két állítás betűjele:
a)	A,
b) népgyűlés	
c)	B,
d)	C,

4 pont

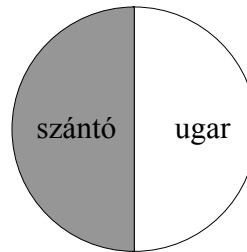
2. A feladat a mezőgazdasági technika X–XI. századi fejlődésével kapcsolatos. Válaszoljon a mezőgazdasági technikának a X–XI. században bekövetkezett fejlődésére vonatkozó kérdésekre a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

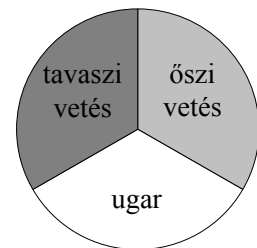
nyakhám

szügyhám

nyomásos gazdálkodás

„A gyakran kerékkal ellátott aszimmetrikus nehézke, melynek régészeti nyomai már a IX-X. századból ismeretesek, nemcsak az elvetendő mag földbe juttatását biztosította, hanem a föld mélyebb rétegeit is megforgatva elősegítette a sikeresebb termést. A nehézke nagyobb befektetést, több igaerőt igényelt.”

(Nagy Balázs, történész)

a) Magyarázza meg röviden, hogyan függött össze a szügyhám alkalmazása a nehézke elterjedésével!

.....

.....

b) Írja le röviden, miért hagyták ugaron a föld egyik részét a nyomásos gazdálkodásban!

.....

.....

c) Melyik az a jelenség, amely egyszerre volt legfontosabb ösztönzője és következménye is a mezőgazdasági technika X–XI. századi fejlődésének? Húzza alá a helyes választ!

- a népesség növekedése
- a céhek kialakulása
- a távolsági kereskedelem fellendülése

3 pont	
--------	--

3. A feladat a honfoglaló magyarság társadalmával kapcsolatos.

Egészítse ki a honfoglalás kori magyar társadalomról szóló szöveget a hiányzó kifejezésekkel! Válasszon a felsoroltak közül! (Négy szakkifejezés felesleges.) (Elemenként 1 pont.)

Szakkifejezések: *nomadizmus, kettős fejedelemség, kalandozások, szeniorátus, familiaritás, törzs, hűbér*

A X. század sorsdöntő változások időszaka volt. A keleten kialakult félnomád típusú magyar államszervezet élén már a honfoglalást követően döntő változás ment végbe: a korábbi **a)**..... rendszerét felváltotta Árpád és utódainak egyeduralma. A hatalmat az immár egyedüli fejedelem és a régi nomád arisztokrácia tartotta a kezében. A **b)**.....-i szervezet egyre inkább elveszítette jelentőségét, a hatalom igazi birtokosai a leggazdagabb nemzetségek, nemzetségfők voltak. E régi nomád arisztokrácia és a szabad pásztornéesség vett részt a **c)**.....-ban/-ben, s a zsákmány a fejedelmi udvart s őket gazdagította. *(Fodor István régész írása nyomán)*

3 pont	
--------	--

4. A feladat az ellenreformáció / katolikus megújulás történetével kapcsolatos.

Döntse el a jezsuita rendre vonatkozó állításokról a források és ismeretei segítségével, hogy igazak vagy hamisak! Írjon X jelet a túloldali táblázat megfelelő helyére! (Elemenként 1 pont.)

Il Gesù: a jezsuiták első római temploma

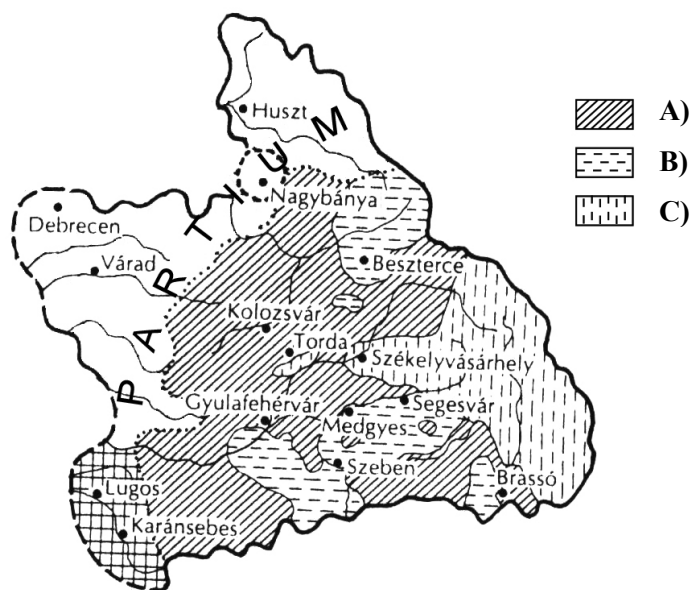
„Bárki, aki társaságunkban a kereszt lobogója alatt Isten harcosa kíván lenni, és csak az Urat és annak földi helytartóját, a pápát akarja szolgálni, az ünnepélyes szüzességi fogadalom után lélekben legyen felkészülve arra, hogy olyan társaság tagja lesz, melynek célja a lelkeknek a keresztény tanok szerinti gondozása, a hit terjesztése nyilvános prédikációk útján, Isten igéjének szolgálata, lelki gyakorlatok és a gyermekek és a kereszténységet nem ismerők tanításában és a gyóntatásban megvalósuló szeretetszolgálat révén, illetve a keresztények hitben való megerősítése.”
(Részlet a jezsuita rend szabályzatából)

Állítás	igaz	hamis
a) A jezsuita rendet Loyolai Szent Ignác alapította a XV. században.		
b) A jezsuiták tagadták a pápa egyházfőségét.		
c) A jezsuiták iskolákat alapítottak, és feladatuknak tekintették a protestáns tanok visszaszorítását.		
d) A jezsuiták első templomaikat román stílusban építették.		

4 pont

5. A feladat a XVI–XVII. századi Erdély etnikai és vallási viszonyaival kapcsolatos. Oldja meg a feladatot a források és ismeretei segítségével!

a) Írja be a túloldali táblázatba a hiányzó adatokat! A táblázatban szereplő területek elnevezése mellé a megfelelő térképmintázat betűjelét és az adott területen élő rendi nemzetről szóló leírás sorszámát kell beírnia. Használhatja a középiskolai történelmi atlasz megfelelő térképét. (Elemenként 0,5 pont.)

Az Erdélyi Fejedelemség

Leírások:

1. Vezető rétegüket vagyonos kereskedők és céhes iparosok alkották. Széleskörű önkormányzati jogokkal rendelkeztek, és az állami adót évente, egy összegben fizették. Már az 1520-as években elkezdtek terjedni körükben Luther tanai.
2. Társadalmukat nagyrészt kis- és középbirtokos nemesek alkották. A XVI. század közepétől a reformáció több irányzata is megjelent területükön, a legtöbben Kálvin követői lettek.
3. Kollektív nemesi joggal rendelkeztek. Kiváltságaik fejében általános hadfelelési kötelezettséggel tartoztak. A reformáció alig tudott teret hódítani körükben.

Terület	A térképmintázat betűjele	A leírás sorszáma
magyar vármegyék		
székely székek		
szász székek		

b) Melyik – rendi nemzetet nem alkotó – népcsoportra vonatkozik a következő állítás?
(1 pont)

Társadalmuk többségét pásztorok életmódját folytató, ortodox vallású parasztok alkották.

.....

4 pont	
--------	--

6. A feladat az Amerikai Egyesült Államok kialakulásával kapcsolatos.

Válaszoljon az Amerikai Egyesült Államok létrejöttére vonatkozó kérdésekre a forrás és ismeretei alapján!

„Magától értetődőnek tartjuk azokat az igazságokat, hogy minden ember egyenlőként teremtett, az embert teremtője olyan elidegeníthetetlen jogokkal ruházta fel, amelyekről le nem mondhat, s ezek közé a jogok közé tartozik a jog az élethez és a szabadsághoz, valamint a jog a boldogságra való törekvésre. Ezeknek a jogoknak a biztosítására az emberek kormányzatokat létesítenek, amelyeknek törvényes hatalma a kormányzottak beleegyezésén nyugszik. Ha bármikor, bármely kormányforma alkalmatlanná válik e célok megvalósítására, a nép joga, hogy az ilyen kormányzatot megváltoztassa vagy eltörölje, és új kormányzatot létesítsen, olyan elvekre alapítva és hatalmát olyan módon szervezve, amely jobban védi biztonságát, és jobban elősegíti boldogulását. [...] Nagy-Britannia jelenlegi királyának a története nem egyéb, mint ismételt jogtalanságok és bitorlások sorozata, amelynek határozott célja a teljes zsarnokság érvényesítése államaink felett. [...]

Mi tehát az Amerikai Egyesült Államok képviselői, általános kongresszusba összegyűlve a világ legfelsőbb bírójának ajánlva szándékaink tisztaságát, e gyarmatok becsületes népe nevében és felhatalmazása alapján, ünnepélyesen kinyilvánítjuk és kihirdetjük, hogy ezek az Egyesült Gyarmatok immár természetüknél és joguknál fogva, szabad és független államok.”

(Részletek az amerikai Függetlenségi Nyilatkozatból)

a) Melyik az a XVIII. századi eszmerendszer, amelynek gondolatai megjelennek a szövegben? (0,5 pont)

.....

b) Melyikre nem utal a forrásrészlet szövege? Húzza alá a helyes választ! (0,5 pont)

társadalmi szerződés

alapvető emberi jogok

hatalmi ágak megosztása

c) Milyen „jogtalanságokat” követett el a brit uralkodó az amerikai gyarmatok ellen? Említsen meg kettőt a gyarmatokra nézve sérelmes uralkodói döntések / intézkedések közül! (Elemenként 1 pont.)

.....

.....

d) Ki vezette a nyilatkozatot megfogalmazó bizottságot? Húzza alá a helyes választ! (1 pont)

Thomas Jefferson

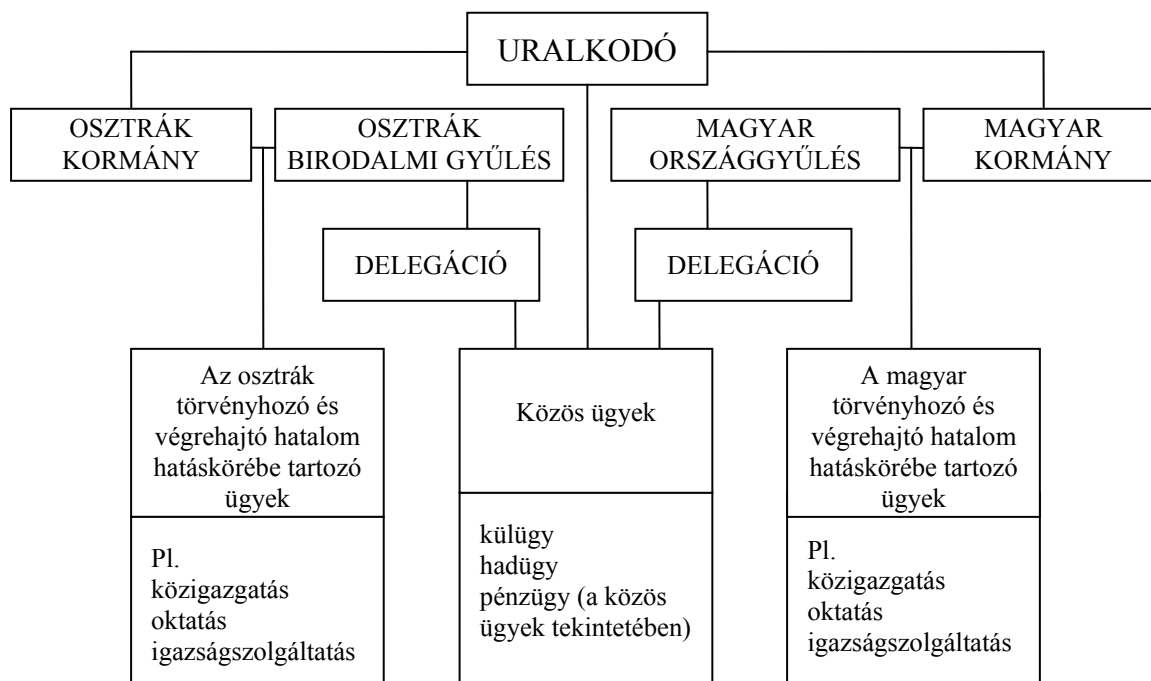
Abraham Lincoln

Franklin Delano Roosevelt

4 pont

7. A feladat az osztrák–magyar kiegyezéssel kapcsolatos.

Az osztrák–magyar kiegyezési rendszert bemutató ábra és ismeretei segítségével válaszoljon a kérdésekre!

A dualista államszervezet

a) Karikázza be az alábbi konkrét ügyek közül annak a kettőnek a betűjelét, amelyik közös ügynek minősült! (Elemenként 0,5 pont.)

- A) szövetségi szerződés megkötése Németországgal
- B) a tankötelezettség bevezetése
- C) független bírósági szervezet kiépítése
- D) hadüzenet küldése Szerbiának
- E) a főispánok jogkörének kiszélesítése

b) Hogyan folytatódik a mondat? Karikázza be a megfelelő folytatás betűjelét! (1 pont)

A kiegyezés következtében létrejött államalakulatot *dualista* monarchiának nevezték, mert ...

- A) ... az uralkodó a rendekkel együtt kormányzott.
 B) ... érvényesült a törvényhozó és a végrehajtó hatalom szétválasztásának elve.
 C) ... két, beligazgatását tekintve önálló, jogilag egymással egyenrangú államrész alkotta.

c) Mi lett a hivatalos neve a kiegyezés értelmében létrejött államalakulatnak? (1 pont)

.....

d) Mektől meddig állt fenn a kiegyezés értelmében létrejött államalakulat? Két évszámot írjon! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

e) Ki volt az a „haza bölcsé”-nek is nevezett magyar politikus, akinek döntő szerepe volt a kiegyezési tárgyalások sikerében? (1 pont)

.....

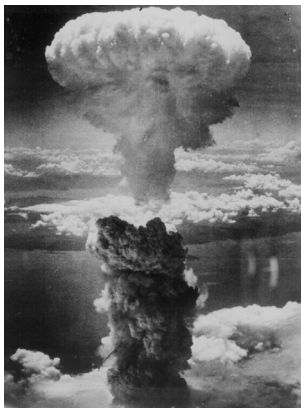
5 pont	
--------	--

8. A feladat a két világháború történetéhez kapcsolódik.

Mindegyik képpárban karikázza be annak a tagnak a sorszámát, amelyik az első világháborúval kapcsolatos! (Elemenként 1 pont.)

a)

1.

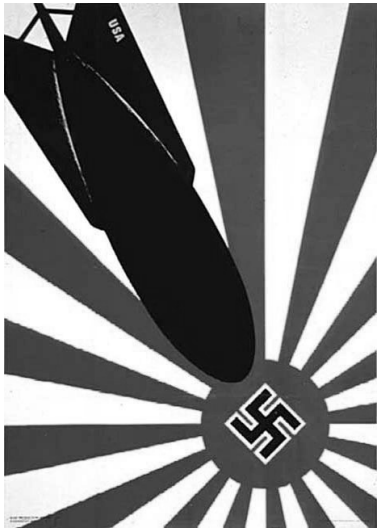

2.

b)

1.

2.

c)

1.

2.

3 pont

9. A feladat a két világháború közti magyar társadalom rétegződéséhez kapcsolódik. Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei alapján!

„Az Andrassy úti gyönyörűen berendezett házban rengeteg vendég fordult meg. [...] Körte alakú csillárok tükröződnek a márványpadlón, a fal mellett aranyozott székek állnak. [...] A nyár nagy részét Derekegyházán töltöttük. A derekegyházi birtokot Weiss Manfréd nagyapám vette, s nagynéném, a fiatalon megözvegyült Mautner Elza néni volt a mindenkori háziasszony. Hatalmas területen kúriát, úszómedencét és tenispályát foglalt magában. [...] Olykor vadászatok is folytak. Évente kétszer ún. férzivadászat, amire édesapám barátokat, minisztereket, bankárokat hívott meg. [...] Apámat [Chorin Ferencet] a vadászat nem érdekelte, inkább ürügy volt esténként összeülni, megbeszélni az eseményeket és terveket szóni a jövőre. [...] Ami a politikában Bethlen, az a gazdaságban Chorin.”

(Részletek Strasserné Chorin Daisy visszaemlékezéseiből)

a) Nevezze meg azt a társadalmi réteget, amelyhez a forrás szerzője tartozott! (1 pont)

.....

b) Az alábbi két-két mondat közül egy-egy jellemző a forrás szerzőjének társadalmi rétegére. Karikázza be ennek betűjelét! Választását támassza alá egy, a forrásból vett példával! *Saját szavaival fogalmazzon!* (Elemenként 0,5 pont.)

A) Gyakran utánozták a születési arisztokrácia (a korábbi korszakokban főnemeseknek nevezett réteg) életmódját.

B) Mereven elzárkóztak a születési arisztokráciától (a korábbi korszakokban főnemeseknek nevezett rétegtől).

.....

.....

A) Sokan töltöttek be közülük magas politikai tisztséget.

B) Elsősorban kapcsolataik révén tudtak befolyást gyakorolni a politikai döntésekre.

.....

.....

3 pont	
--------	--

10. A feladat az 1956-os magyar forradalomhoz kapcsolódik.

Válaszoljon a kérdésekre az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeit leíró forrásrészletek és ismeretei alapján!

Források:

A) „Egyszer csak valaki azt mondja, menjünk, döntsük le a Sztálin-szobrot. Fölültünk egy teherautóra, s ahogy mentünk, jöttek ki a munkások a gyárakból. A diákfelkelést talán el is fojthatták volna. De amikor a villamosról a munkások leszálltak, és megindult az áradat... [...] Visszamentünk a Rádióhoz, akkor már ott dült a harc.”
(*Czene Ferenc visszaemlékezése*)

B) „Megegyezés történt a következő formában: a szovjet csapatokat kivonják Budapestről, helyükre magyar csapatok állnak be. Mi azok kezébe letesszük a fegyvert. [...]

Hazamentünk a Tűzoltó utcába. Közben már nagy győzelmi hangulat volt a Corvin mozinál, filmeztek, külföldi újságírók tömege szaladgált fényképezőgépekkel, jegyzőtömbökkel. Valóban tűzszünet volt. A szovjet tankok vonultak kifelé a városból.” (*Angyal Istvánnak, a Tűzoltó utcai fegyveres csoport parancsnokának vallomása*)

C) „A Budapesten harcoló szovjet csapatok a lázadók ellenállásának letörése után elfoglalták a Parlament és az MDP KV [Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége] épületét, valamint a Parlament közelében lévő rádióadó-állomást. Birtokukba vettek három, a város keleti és nyugati részét összekötő Duna-hidat, valamint egy fegyver- és lőszerraktárat.” *(Zsukov szovjet hadügyminiszter jelentése a magyarországi helyzetről)*

D) „A Margit hídon Budára még villamoson megyünk. A Bem téren már sokkal forróbb a hangulat és nagyobb tömeg fogad, mint előbb a Petőfi-szobornál. Itt is éppen Veres Pétert hallgatják. [...]

A zsidóság, a tömeg óriási és egyre nő. Jelszavak röpködnek, énekek hangzanak. Felváltva énekeljük a Himnuszt, Szózatot, a Kossuth-nótát. Hol itt kezdik, hol ott.” *(Részletek Zimándi Pius István, premontrai szerzetes naplójából)*

E) „A Kossuth térre érve meglepő kép fogadott. A Parlament mindkét oldalán szovjet tankok és páncéltörő lövegek álltak. Valamennyi ágyú tövében magyar nemzeti szín zászló! Az ágyúk csövén gyerekek és felnőttek ültek, csimpaszkodtak. Mintha népünnepély volna, barátkoztak a szovjet katonákkal. [...]

Az első géppuskasorozatot jól láttam. Ez a Kávéházás ház tetejéről jött, mint jeladás. Ezt követően a Munkásmozgalmi Intézet, a Kossuth téri ház tetejéről is sorozatokat lőttek. [...] Mire az árkádok alá jutottam, 3-4 épület tetejéről és a Parlament elől is lőttek.” *(Névtelen szemtanú visszaemlékezése)*

a) Melyik az a két forrásrészlet, amelyik 1956. október 23-án történt eseményeket mutat be? (Elemenként 0,5 pont.)

A forrásrészletek betűjelei:

b) Melyik forrásrészlet szól arról az eseményről, amelyre a következő megállapítások vonatkoznak? (1 pont)

„A véres esemény [...] olaj volt a tűzre. A már lankadni látszó fegyveres harc új erőre kapott. [...] Ezután öltött nagyobb méreteket az ávósok utáni hajtóvadászat [...]” *(Romsics Ignác, történész)*

A forrásrészlet betűjele:

c) Az alábbiakban a C) jelű forrásrészlet folytatását olvashatja. Kinek a neve hiányzik a mondat elejéről? (1 pont)

„[...] ellenforradalmi kormányának minden tagja bujkál. Felkutatásuk folyamatban van.”

Név:

3 pont	
--------	--

11. A feladat a fejlődő országok jelenkori problémáival kapcsolatos.

Válaszoljon Fekete-Afrika gazdasági problémáira vonatkozó kérdésekre a források és ismeretei segítségével!

Források:

Nigéria:

„Éhes, félmeztelen gyerkőcök és rosszkedvű, munkanélküli felnőttek csoportjai ténferegnek a földutakon. Nincs villany, nincs rendes ivóvíz. Nincs sem egészségügyi ellátás, sem iskola. A halászhálóok szikkadtan lógnak, a fatörzsből vájt csónakok elhagyatva hevernek az iszapos parton. A több évtizede szivárgó olaj, a gázfáklyák miatt savassá váló eső meg a csövezetékek útjában álló mangroveerdők letarolása kipusztította a halakat.

Nigériát az tette tönkre, ami kezdetben oly sokat ígért: az állam bevételeinek négyötödét, kivételnek 95 százalékát adó olaj. Az ország 1960-ban még szinte csak mezőgazdasági cikket, legfőképpen pálmaolajat és kakaóbabot exportált. Ma már mindezek alig számítanak a külkereskedelemben. Afrika legnépesebb, 130 milliós országa ma több élelmiszert kénytelen importálni, mint amennyit megtermel. Pedig hajdan önellátó volt.” (Tom O’Neill, újságíró, *National Geographic*)

Kenya:

„A függetlenné válás (1964) után az állam a [...] birtokok egy részét felvásárolta, és kisparaszti gazdaságok közt osztotta szét. A földéhségen azonban ez vajmi keveset segített; az 1000 fő/km² feletti átlagos agrárnépsűrűség az élelmezési helyzet romlásán túl időről időre etnikai feszültségekhez vezet, és a demográfiai robbanás mielőbbi megfékezését sürgeti.

A kenyai gazdaságot a részben még európai kézen lévő, kitűnően felszerelt nagy árutermelő farmok, valamint a primitív kisparaszti gazdálkodás dualizmusa jellemzi.” (Probáld Ferenc, *földrajztudós*)

Az ország neve	Legfontosabb kiviteli cikkek	Legfontosabb behozatali cikkek	Egy főre jutó nemzeti jövedelem 2009-ben (GNP/fő)
Dél-Afrikai Köztársaság	arany, vasérc, feketeszén, gyémánt, platina, vegyipari termékek, cukornád, kukorica, bor	gépek, közlekedési eszközök, textilipari termékek	5770 USD
Kenya	tea, kávé, szizál*, zöldség, gyümölcs	gépek, ipari berendezések, vegyipari termékek	770 USD
Kongói Demokratikus Köztársaság	gyémánt, réz, kobalt, nyersolaj, kávé	gépek, közlekedési eszközök, élelmiszerek, kőolaj	160 USD
Nigéria	kőolaj, kakaó	gépek, ipari berendezések, közlekedési eszközök, élelmiszerek	1140 USD

* Elsősorban szőnyegek készítéséhez használt rosnövény.

- a) Milyen okok miatt küzd Fekete-Afrika országainak jelentős része élelmezési problémákkal? Említsen két okot a szöveges források alapján! (Elemenként 1 pont.)

.....

- b) Jellemzően milyen árucikkeket exportálnak Fekete-Afrika országai? Nevezzen meg két árucsoportot! (Elemenként 0,5 pont.)

.....

- c) A táblázatban szereplő országok közül melyikre igaz a következő leírás? (1 pont)

Afrika gazdaságilag legfejlettebb, legiparosodottabb állama. Fejlettségét elsősorban értékes ásványkincseinek köszönheti, amelyeket azonban nagyrészt külföldi tulajdonban álló vállalatok aknáznak ki.

Az ország neve:

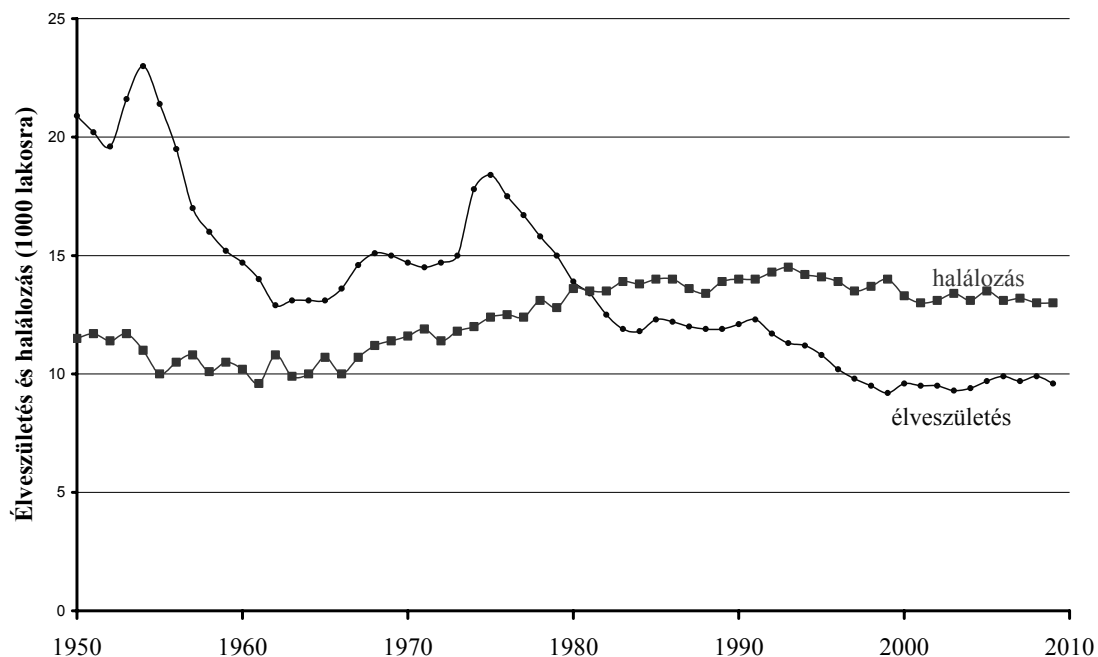
- d) Milyen történelmi-politikai oka van annak, hogy Fekete-Afrika országainak gazdasági életében jellemzően erős a külföldi befolyás? (1 pont)

.....

5 pont	
--------	--

12. A feladat az elmúlt fél évszázad magyarországi demográfiai változásaival kapcsolatos.

Oldja meg a feladatot a demográfiai változásokat bemutató grafikon és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

- a) 1963-ban a népi írók vitát kezdeményeztek a sajtóban a majdnem egy évtizede tartó kedvezőtlen népesedési folyamatok kapcsán. **Nevezzen meg egy, a grafikonról leolvasható demográfiai változást, amely előidézője volt a vitának!**

.....

- b) 1973-ban átfogó szociálpolitikai intézkedéscsomagot vezettek be, amelynek legfontosabb elemei a következők voltak: a családi pótlék és a gyermekellátási segély (gyes) összegének emelése, a lakásépítési támogatások kibővítése, a művi abortusz részleges tilalma. **Volt-e ennek demográfiai hatása? Karikázza be a helyes válasz betűjelét!**

- A) Igen, tartós hatása volt.
B) Igen, de csak átmeneti hatása volt.
C) Nem, semmilyen hatása nem volt.

- c) **Melyik évtizedben kezdődött Magyarország népességének máig tartó csökkenése?**

.....

- d) A rendszerváltást követő évtizedben a bevándorlók száma jelentősen felülmúlta a kivándorlókét. **Hogyan hatott ez a népesség változására? Karikázza be a helyes válasz betűjelét!**

- A) Lassította a népesség csökkenését.
B) Lassította a népesség növekedését.
C) Gyorsította a népesség csökkenését.
D) Gyorsította a népesség növekedését.

4 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó, egy **rövid** és egy **hosszú**,
különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Az iszlám vallás	rövid
	14.	A kubai válság	rövid
Magyar történelem	15.	Anjou-kori városfejlődés	rövid
	16.	Magyar államalapítás	hosszú
	17.	Kossuth és az iparfejlesztés	rövid
	18.	Az 1848–1849. évi szabadságharc	hosszú
	19.	Trianon gazdasági következményei	rövid
	20.	A Rákosi-korszak	hosszú

Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit.

Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!

Karikázza be a választott oszlop betűjelét!

Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
rövid	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
rövid	15.	15.	17.	17.	19.	19.	15.	15.	17.	17.	19.	19.
hosszú	18.	20.	16.	20.	16.	18.	18.	20.	16.	20.	16.	18.

Csak a szabályok szerint kiválasztott feladatok értékelhetők! A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető!

13. A feladat az iszlám vallással kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével az iszlám vallás legfontosabb jellemzőit! Válaszában térjen ki arra is, milyen más vallások gyakoroltak hatást az iszlám kialakulására!

„Az V. századig terjedő emlékek az arabok pogány istenségeinek nevét tartották fenn (köztük van Allah és az ő három leánya is). [...] Mohamed a mekkai Kurais törzs Hasim nemzetségének szegényebb ágából származott. Mint karavánvezető, távolsági kereskedő útjain [az övétől eltérő vallásokat is megismert] [...]; ezek elemeiből és az arab pogányság hagyományaiból, mindezek etikai követelményeiből ötvözte új vallását. [...] A vallási hagyományok összeolvadását mutatja, hogy a Kába pogány szentélyét Ibrahim ősatya (az ótestamentumi Ábrahám) építette, a fekete meteorkövet pedig Gábriel arkangyal ajándékozta egy Kurais törzsbeli ősnek.”
(Székely György, történész)

„A Messiás, Mária fia csupán egy küldött. Már előtte is eltávoztak a küldöttek [az élők sorából]. Az ő anyja az igazak közül való.” (Részlet a Koránból)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

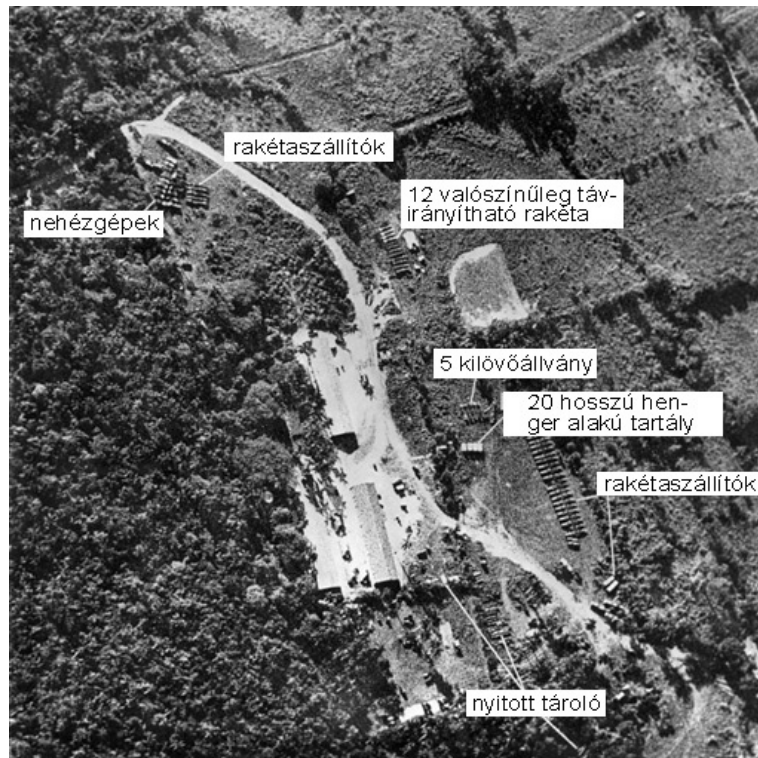
.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

14. A feladat a hidegháború korszakához kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei alapján a kubai válság alapvető vonásait, lényegi összefüggéseit! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

Az amerikai légierő felvétele egy kubai rakétabázisról 1962 októberében

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

15. A feladat a magyar városfejlődés korai szakaszához kapcsolódik. (rövid)
Mutassa be a forrás és ismeretei alapján az Anjou-kori városfejlődést ösztönző tényezőket, és a városfejlődés meghatározó körülményeit! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

Magyarország gazdasága a XIV. században

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

16. A feladat a magyar államalapításhoz kapcsolódik. *(hosszú)*

Mutassa be a források és ismeretei alapján István hatalomra kerülésének körülményeit, és hatalma megszilárdításának módját, eszközeit! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„Az uralkodói házasságok a középkorban nem magánügyek voltak, hanem [...] a dinasztia uralmának megszilárdítását szolgálták. Ha egy háborús időszakot zártak le, akkor a békekötés garanciáját jelentették. Előfordult, hogy a dinasztia uralmának megszilárdításához [...] szövetségest kerestek, akinek a segítségével nemcsak a lehetséges támadásokat küszöbölték ki, hanem akitől alkalmasint katonai segítséget is várhattak.” *(Font Márta, történész)*

Koppány vezér megölése (Képes Krónika)

„A papok pedig és az ispánok hagyják meg az összes falusi bíróknak, hogy ezek parancsára vasárnap mindenki menjen a templomba, öregek és fiatalok, férfiak és nők, kivéve azokat, akik a tüzet őrzik. Ha pedig valaki amazok hanyagsága folytán nem őrzés végett marad otthon, az ilyet verjék meg, és nyírják le.”

(Részlet Szent István első törvénykönyvéből)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	Pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

17. A feladat Kossuth Lajos reformprogramjával kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével, hogyan kapcsolódott össze az iparfejlesztés és a vámkérdés Kossuth Lajos reformprogramjában!

„Én a szabadság embere vagyok. A szabadságé mindenütt és mindenben. [...] Vallottam mindig, s azt vallom ma is, hogy a védvámrendszer nem cél, hanem eszköz; nem kinevelt állapot, hanem nevelés, s még ennek is csak azért jó, mert szentségtelen kénytelenység. Mit tehetünk mi róla, hogy a műipar [értsd: ipar] a világon nem a közös egyenlő szabadság dajkáló karjain neveltetett fel? Mit tehetünk mi róla, hogy csak most kezd fejleni műiparunk? [...] Csaknem minden nemzet gyermeki műiparának nevelőjéül a véd[vám]rendszert alkalmazá, s ennek oltalma alatt férfiúvá nevelé a gyermeket [...] adjátok nekünk is azon nevelőt, hadd növelje fel gyermekünket hasonló férfiúvá; adjátok védvámrendszert lépcsőnek, hogy feljuthassunk a szabad kereskedés emeletébe, ne kényszerítsétek ki a hazai

gyermeket az erős férfival küzdeni, hisz a szegény gyermeket az erős férfiú agyontiporja okvetlenül, hagyjátok a gyermeket férfivá növelnünk, aztán nyissátok fel viadalra a sorompókat.” (Részletek Kossuth Lajos egyik hírlapi cikkéből)

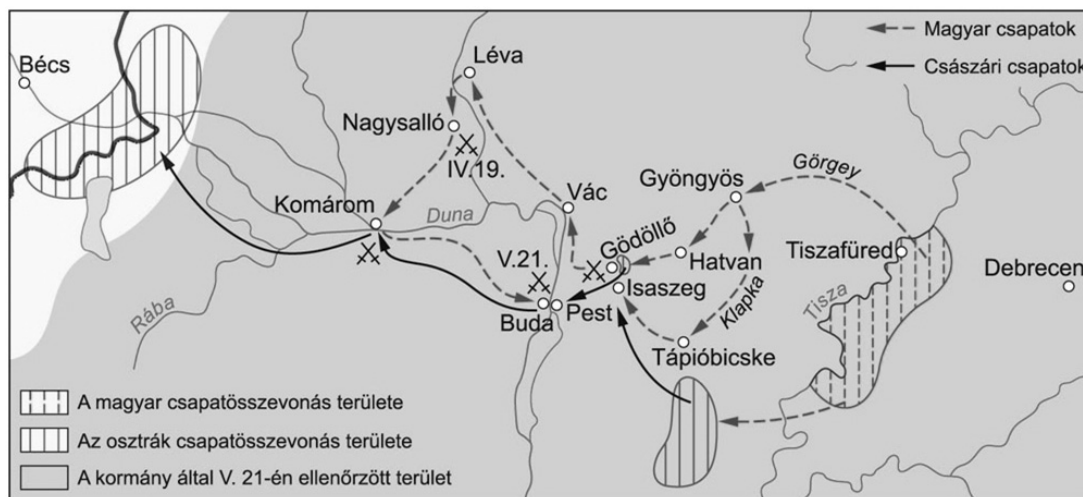
.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

18. A feladat az 1848-1849. évi magyar szabadságharc történetéhez kapcsolódik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei alapján 1849 április–májusának legfontosabb katonai és politikai eseményeit! Válaszában térjen ki a katonai erőviszonyok alakulására is! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„1. Magyarország a vele törvényesen egyesült Erdéllyel és hozzá tartozó minden részekkel és tartományokkal egyetemben szabad, önálló és független európai státusnak nyilvánítatik, s ezen egész státus területi egysége feloszthatatlannak s épsége sérthetetlennek kijelentetik.

2. A Habsburg-Lothringeni ház, a magyar nemzet elleni árulása, hitszegése és fegyverfogása által [...] saját kezeivel szaggatván szét úgy a Pragmatica Sanctiót, mint általában azon kapcsolatot, mely kétoldalú kötések alapján közötté s Magyarország között fennállott – ezen hitszegő Habsburgi s utóbb Habsburg-Lothringeni ház Magyarország, a vele egyesült Erdély és hozzá tartozó minden részek és tartományok feletti uralkodásból ezennel a nemzet nevében örökre kizáratik, kirekesztetik.” (Részlet a magyar nemzet függetlenségi nyilatkozatából)

Hadműveletek 1849 április–májusában

Katonai erőviszonyok 1849 májusának végén	
A teljes magyar honvédsereg:	kb. 160 ezer fő
A Magyarország ellen mozgósított császári-királyi seregek:	kb. 170 ezer fő
A varsói megállapodás után Magyarországra induló orosz seregek:	kb. 200 ezer fő

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	Pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

19. A feladat a trianoni béke gazdasági következményeivel kapcsolatos. (rövid)
Mutassa be a forrás és ismeretei alapján a trianoni béke jellemző gazdasági következményeit! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

Behozatal		Termékcsoportok	Kivitel	
1913	1925		1913	1925
7,25%	10,70%	Energiahordozók	0,24%	0%
56,37%	67,47%	Nyersanyagok, félkész termékek, alkatrészek	27,89%	3,39%
5,87%	6,33%	Gép, szállítóeszköz, egyéb beruházási anyagok	1,27%	8,57%
22,08%	13,32%	Fogyasztási iparcikkek	4,96%	1,59%
8,43%	2,18%	Élelmiszeripari termék, élő állat, élelmiszerek	65,64%	86,45%
100%	100%		100%	100%

A magyar külkereskedelem összetétele 1913-ban és 1925-ben

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

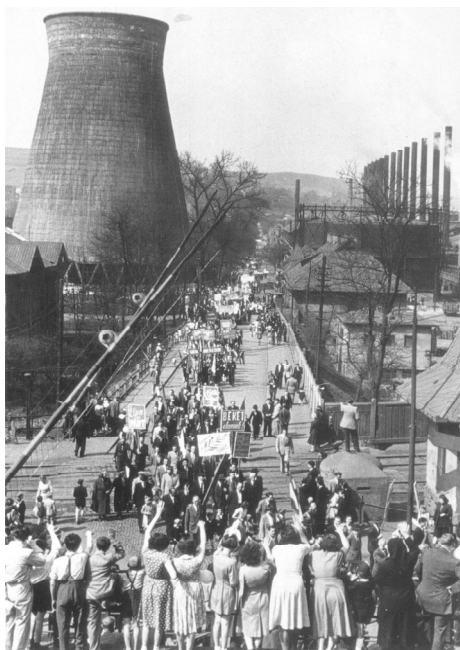
.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

20. A feladat a Rákosi-korszakkal kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével az életkörülményekben bekövetkező jellemző változásokat, és ismertesse, miként jelent meg a politika a mindennapok világában Magyarországon!

Szükséges munkaórák száma néhány termék vagy szolgáltatás megvásárlásához				
év	férfi gyapjú télikabát	1000 db téglá	1 kg sertéscomb	1 kg kenyér
1938	178	73	4,4	0,8
1952	243	178	6,5	0,6

Ünnepi felvonulás az ózdi vasmű mellett

Munkásasszonyok szoptatják csecsemőjüket a Rákosi Mátyásról elnevezett üzemi bölcsődében

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	Pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Athén	4	
	2. Mezőgazdasági technika	3	
	3. Honfoglalás kori társadalom	3	
	4. Jezsuita rend	4	
	5. Erdély	4	
	6. Amerikai Függetlenségi Nyilatkozat	4	
	7. Kiegyezés	5	
	8. Világháborúk	3	
	9. Két világháború közötti társadalom	3	
	10. 1956	3	
	11. Fekete-Afrika	5	
	12. Demográfia	4	
	I. Összesen		45
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. Az iszlám vallás	12	
	14. A kubai válság	12	
	15. Anjou-kori városfejlődés	12	
	16. Magyar államalapítás	21	
	17. Kossuth és az iparfejlesztés	12	
	18. Az 1848–1849. évi szabadságharc	21	
	19. Trianon gazdasági következményei	12	
	20. A Rákosi-korszak	21	
II. Összesen		45	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma:		90	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: